

David Lasagabaster (2003). *Trilingüismo en la enseñanza. Actitudes hacia la lengua minoritaria, la mayoritaria y la extranjera*. Lleida: Milenio. 648 pp.

David Lasagabaster é profesor titular no departamento de Filoloxía Inglesa da Universidade do País Vasco, onde imparte clases de lingua inglesa e lingüística aplicada. Autor de diversos traballos do ámbito da adquisición de linguas, centra o seu interese na investigación das actitudes lingüísticas dos alumnos expostos a linguas estranxeiras en situacións bilingües, particularmente na comunidade vasca. Coñecedor das actitudes lingüísticas da comunidade autónoma de Galicia, traballa neste momento nun proxecto para validar un cuestionario transnacional sobre actitudes trilingües en distintas comunidades lingüísticas europeas, entre as que se atopa a galega. Por outro lado, é tamén divulgador de numerosos traballos sobre actitudes en comunidades lingüísticas de todo o mundo. O traballo que estamos a recensionar recolle un compendio delas.

O libro *Trilingüismo en la enseñanza. Actitudes hacia la lengua minoritaria, la mayoritaria y la extranjera* parte da súa tese doutoral (Lasagabaster, 1998) e contén unha exhaustiva revisión teórica do concepto de actitude, onde afonda na relación das actitudes trilingües de alumnos vascos e se completa cunha relación das actitudes lingüísticas xerais en diversas comunidades dos cinco continentes.

O primeiro capítulo é unha introdución pormenorizada ó concepto de actitude. O autor fai un repaso, a través dunha bibliografía extensa e rigorosa, da súa definición, a estrutura, a orixe do concepto e a relación das actitudes coa conduta humana. A relativa antigüidade do concepto permítelle facer un resumo historiográfico do interese que suscitou ó longo de máis dun século e das diferentes teorías e achegas. Son tamén da preocupación de Lasagabaster as metodoloxías empregadas na medición das actitudes, observándose certa predilección polas achegas directas. Pese á indubidable importancia do estudo das actitudes na concepción xeral da lingua como obxecto social, o autor destaca que as disciplinas que estudan a adquisición de linguas nos seus diferentes aspectos teñen prestado máis atención ós modelos de motivación que ás propias actitudes, obviando a base afectiva da propia motiva-

ción. Deste xeito, Lasagabaster analiza certas actitudes determinantes na adquisición de linguas estranxeiras como son as percepcións cara ás variedades lingüísticas, afastadas na realidade popular da aseveración científica de que “todas as linguas son iguais”. Lasagabaster conclúe este capítulo reflexionando sobre o papel das actitudes na extensión das linguas (particularmente das minoritarias).

No segundo capítulo o autor fai un repaso sucinto das actitudes lingüísticas dalgúns países dos cinco continentes, sendo os máis extensos os que describen a situación en Europa e especialmente en España. O capítulo, como non podía ser doutro xeito, é, en realidade, un compendio de resumos de traballos realizados por diferentes investigadores dos estados descritos. Este feito motiva que os traballos sexan dunha gran heteroxeneidade e resulten dificilmente comparables. Así, hai países dos que se inclúe información moi pormenorizada no tocante ás actitudes lingüísticas perante as linguas en contacto, cunha bibliografía exhaustiva e baseada en traballos metodoloxicamente válidos, mesmo ás veces incluíndo información sobre usos e competencias lingüísticas (Canadá, Finlandia, Francia, Holanda etc.) e outros onde a información é escasa e baseada en traballos anecdóticos. Evidentemente, esta heteroxeneidade está en relación coas diferenzas en canto ó número e calidade das fontes que Lasagabaster pode consultar sobre as diferentes comunidades lingüísticas que describe.

O último capítulo presenta os resultados dun traballo de campo importante. O autor estudou as actitudes lingüísticas cara ó castelán o vasco e o inglés na Comunidade Autónoma vasca entre a poboación universitaria. O traballo de campo involucrou a máis de 1000 alumnos do sistema universitario vasco e consistiu na aplicación dunha adaptación do cuestionario de Baker (1992) que incluía preguntas sobre usos, competencias e actitudes. Entre outros achados, o traballo demostra que existe unha relación significativa entre a competencia nas linguas do estudo e as actitudes que se mostran cara a elas, ou tamén que variables como o sexo e a idade inflúen na postura dos universitarios cara á lingua vasca. Tamén proba que o plurilingüismo facilita unhas actitudes positivas cara ó castelán e o inglés entre a poboación do estudo. Tomando como partida estes resultados, o autor elabora unha lista de conclusións sobre a situación do vasco na universidade e denuncia certas necesidades do sistema educativo que podemos considerar, en xeral, pertinentes.

O voluminoso libro de David Lasagabaster resulta desigual xa que os capítulos, ademais de non estaren moi relacionados (aínda que comparten unha temática), cambian de intensidade e mesmo de xénero.

O carácter divulgativo e sintético do capítulo segundo, que case poderíamos cualificar de imprescindible para calquera estudoso das actitudes lingüísticas, contrasta algo co terceiro, que malia ser un estudo novidoso, denso e fundamental para a comprensión das actitudes cara ás principais linguas do currículo vasco, ten unha vocación empírica e resulta máis específico ca o capítulo precedente. Con todo, recomendamos a lectura do traballo a calquera persoa interesada no ensino de linguas, nas actitudes lingüísticas, nas situacións de linguas en contacto e nas linguas minoritarias.

Referencia bibliográfica

Lasagabaster Herrarte, David: *Creatividad y conciencia metalingüística: Incidencia en el aprendizaje del inglés como L3*. Leioa, Euskal Herriko Unibersitatearen Argitalpen Zerbitzua, 1998.

HÅKAN CASARES BERG
ANTONIO FERNÁNDEZ SALGADO
XAQUÍN LOREDO GUTIÉRREZ
ISABEL SUÁREZ FERNÁNDEZ
Seminario de Sociolingüística da RAG